

LEDARE

Ledare: Vad vill Göran Persson i regeringsfrågan?

PUBLICERAD 2006-09-05

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

Valutgången tycks helt öppen. Statsministern kan efter valet komma att heta Göran Persson lika väl som Fredrik Reinfeldt. Vad händer i så fall?

Maria Wetterstrand, språkrör för miljöpartiet, har deklarerat att miljöpartiet den här gången kommer att rösta emot varje regering i vilken partiet inte ingår. Hon har gjort det i så absoluta termer att hon rimligen kapat alla möjligheter till reträtt.

Visserligen sker i Sverige ingen automatisk omröstning om statsminister och regering efter ett riksdagsval, till skillnad från i Finland. Men vi kan vara säkra på att de borgerliga väcker misstroendevotum mot Göran Persson som statsminister, för det fall han försöker fortsätta utan fast majoritetsunderlag. I en sådan omröstning har miljöpartiet förbundit sig offentligt att stödja de borgerliga. Därmed tvingas Göran Persson avgå. Antingen blir det då nyval eller en runda med talmannen, i realiteten förhandlingar mellan partierna om regering och regeringsprogram.

Innebörden är att Göran Persson saknar möjlighet att sitta kvar som om ingenting hänt även om valet skulle resultera i en rödgrön majoritet. Han tvingas förhandla med andra partier. Det mest sannolika är att han blir hänvisad till vänsterpartiet och miljöpartiet. Det kontrakt som finns med dem för mandatperioden 2002–2006 har gått ut. Det signerades den 4 oktober 2002, alltså tre veckor efter förra riksdagsvalet. Om planen är densamma nu, att skriva ett långtgående samarbetskontrakt med kommunister och gröna tre veckor efter valet, borde väljarna – och i deras tjänst valjournalisterna – ha intresse av att få veta mer om detta program redan före valet.

Miljöpartiet och vänsterpartiet har faktiskt också publicerat valmanifest, tagna på kongresser i våras. De måste begrundas tillsammans med det socialdemokratiska, för att man ska få en realistisk bild av linjen för en kommande regering Persson.

Miljöpartiet begär i sitt valmanifest för mandatperioden 2006–2010 bland annat: ytterligare kraftigt höjda skatter på bensin och el, rätten till friår kvar, normalarbetstiden kortad till 35 timmar, inga betyg i skolan, kärnkraften avvecklas, Sverige ska lämna EU, inga djurförsök i den medicinska forskningen.

Från vänsterpartiets valmanifest kan nämnas: avskaffa budgetsystemet med utgiftstak, 200 000 nya jobb i offentlig sektor, 6 timmars arbetsdag med bibehållen lön, ingen privat verksamhet inom vård och skola, höjd marginalskatt på inkomster, höjd skatt på kapital och på företag, införande av en motsvarighet till löntagarfonderna, avskaffande av det nya ATP-systemet med individuellt premiesparande.

Vad blir det gemensamma regeringsprogrammet när dessa och andra krav ska sammansmältas med socialdemokraternas program? Den frågan är självfallet viktig att ställa redan före valet.

Allianser har stora effekter på politiken. De styr vilka frågor som prioriteras och vilka lösningar som är tabu. De avgör vad den politiska kraften inriktas på. I ett fast samarbete med vänstern och miljöpartiet kommer socialdemokraternas ledning att ägna sig åt andra frågor än i ett samarbete med andra partier.

Få bland allmänheten, eller bland journalisterna, tycks ha klart för sig hur långtgående det rödgröna samarbetet har varit under den gångna mandatperioden. Miljöpartiet och vänstern har egna samordningskanslier i finansdepartementet plus sakkunniga i en rad andra departement. Varje statsbudget har förhandlats fram med dessa båda partier, som kommit in på ett allt tidigare stadium. Detsamma har i praktiken gällt alla andra propositioner från regeringen. Ingen utredning och ingen utredningsordförande har kunnat tillsättas utan godkännande från kommunister och gröna.

I allt utom till formen är detta en regeringskoalition. Maria Wetterstrand har alldeles rätt i sin slutsats för nästa mandatperiod. Antingen tas de gröna även formellt in i regeringen (varpå Ohly också begär att få vara med) eller också lösgörs partierna från varandra. Det är i längden svårt för ett parti att på en och samma gång befinna sig i och utanför regeringen. Statsrättsligt är det i längden oacceptabelt. Det urholkar hela ansvarskedjan, och innebörden i begreppet ”regering”, om partier som reellt utformar all regeringspolitik inte också formellt är en del av regeringen.

Det vore begripligt om Göran Persson skulle vilja lösa upp kontraktet med vänstern och miljöpartiet snarare än att binda sig ännu hårdare (regeringskoalition). Huvudskälet till det borde vara den globala ekonomin. Ingen framtidsfråga är viktigare för Sverige än denna: Ska vi agera så att Sverige blir en vinnare eller en förlorare i den växande globala konkurrensen om talang, entreprenörer och företagande?

Ett parti som är emot den globala ekonomin (vänsterpartiet) och ett parti som är emot ekonomisk tillväxt (miljöpartiet) är sällsynt illa lämpade för att bilda den svans som styr Sverige i denna situation.

Socialdemokratin i Sverige har en historisk tradition av att kunna anpassa sig till nya verkligheter, med hjälp av ett starkt stråk av rationalitet. Om Göran Persson har vunnit insikten att det inte är ansvarsfullt att möta den nya globala ekonomin med stöd av just kommunister och gröna, då skulle det vara av värde för väljarna

om han före valet åtminstone antydde den tankelinjen. Om det inte sker, får vi utgå ifrån att det är en rödgrön koalition som gäller.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt